

IV. A munkanélküliség jelzőszámai néhány fontosabb foglalkozási csoportnál (az 1924—1927. évi átlag = 100).

Indices du chômage pour quelques principaux groupes de profession (moyenne de 1924—1927 = 100).

É v, h ó <i>Année, mois</i>	Vas- és fém- ipar — <i>Indu- strie du fer et métallurg.</i>	Faipar — <i>Ind. du bois</i>	Bőrpar — <i>Ind. du cuir</i>	Ruházati ipar <i>Ind. du vé- tement</i>	Élelmészipar <i>Alimentation</i>	Építőipar — <i>Bâtiment</i>	Sokszorosító- és műipar — <i>Ind. poly- graph</i>	Szállóipar és ét- termi alk. — <i>Employés de hôtels et de restaurants</i>	Szellemi mun- kások — <i>Tra- vailleurs in- tellect.</i>
1924 I.	106.4	17.3	96.8	36.1	106.1	173.5	—	132.3	11.6
1925 I.	136.1	150.9	220.3	133.6	155.1	229.4	93.4	194.8	137.8
1926 I.	108.3	167.9	146.5	204.9	100.0	162.5	71.0	120.2	104.7
1927 I.	96.2	59.5	78.5	138.3	94.8	97.3	74.4	72.9	104.1
1927 XII.	44.1	42.7	88.2	104.0	83.9	65.4	81.6	73.1	57.3
1928 I.	58.6	82.8	105.0	123.4	83.0	89.0	97.1	80.1	48.5

alakulását ezek az adatok is igazolják, de nem mutatják olyan nagy mértékűnek, mint a szakszervezeti adatok. Száz munkahelyre decemberben 265, januárban 271 munkakereső jelentkezett, akik közül decemberben 24.8%-ot, januárban 24.9%-ot jutattak munkához. A munkaadók igénye januárban valamivel nagyobb arányban (67.3%) volt kielégíthető, mint az előző hónapban (65.7%). Területi szempontból jelentékeny különbséget találunk még pedig a vidék javára, ami részben annak lehet a következménye, hogy vidéken a munkaadók és a munkások egyaránt jóval kisebb mértékben fordulnak a hatósági munkaközvetítőkhöz mint a fővárosban. Száz munkahelyre Budapesten 323, a vidéken 208 munkakereső esett, akik sorából Budapesten 18.0%, a vidéken 37.4% kapott a hatósági munkaközvetítő útján munkást. Hasonló a helyzet a munkaadók szükséglete terén, amennyiben a megnyitott munkahelyek közül Budapesten 58.9%, vidéken 78.1%-ot töltöttek be.

A nagyobb vidéki városok közül száz munkahelyre Miskolcon 397, Szombathelyen 249 és Szegeden 231 munkakereső jelentkezett, míg viszonylag kedvezőbb a helyzet Debrecenben (129) és Pécsen (174). A munkakeresők közül munkaalkalomhoz jutott Szombathelyen csak 17.0%, Sopronban 20.6%, Miskolcon 22.1%, viszont Debrecenben 75.2%, Szegeden 36.0% és Pécsen 35.6%.

A Magyar Munkaadók Központjában képviselt vállalatok 1928 január havában 165.610 alkalmazottat foglalkoztattak, 0.3%-kal kevesebbet, mint az előző hónapban. Jelzőszámokban az alkalmazott munkások száma az utóbbi három évben a következő volt:

1926 január	100.0
1927 január	103.4
1928 január	108.0

K. N. dr.

MEZŐGAZDASÁG

Kendertermelési és gyártási eredményeink.

Résultats de la production et de la fabrication chanvrières en Hongrie.

Résumé. Quoique les superficies ensemencées en chanvre aient représenté en 1926 seulement 26.9% de celles de 1913, elles ont diminué légèrement dans la Hongrie actuelle, la plupart des terres chanvrières s'étant trouvées dans les territoires transférés aux Etats successeurs. La culture du chanvre, qui est la plus répandue dans l'Alföld (55.8% de la superficie chanvrière totale), présentait, ces dernières années, une diminution constante pour la valeur des produits: en 1926, la valeur to-

tale de la production de graines et de fils (21,638.640 pengős en 1923) est tombée à 9,484.036 pengős, soit de 56.2%. Malgré cela, la superficie y affectée n'a guère diminué; elle a même sensiblement augmenté en 1925; et le chanvre donne toujours des bénéfices appréciables; ainsi, en 1926, en dépit de l'élévation des frais (50%), il a rapporté en moyenne 252.50 pengős nets par arpent cadastral.

Il serait très important d'augmenter la production chanvrière, car non seulement

elle couvre les besoins d'une considérable branche d'industrie intérieure, mais elle produit aussi pour l'exportation, améliorant par là la balance commerciale (en 1926 les exportations de produits de chanvre ont dépassé en poids de 67·9% et en valeur de 21·4% les importations de ce genre).

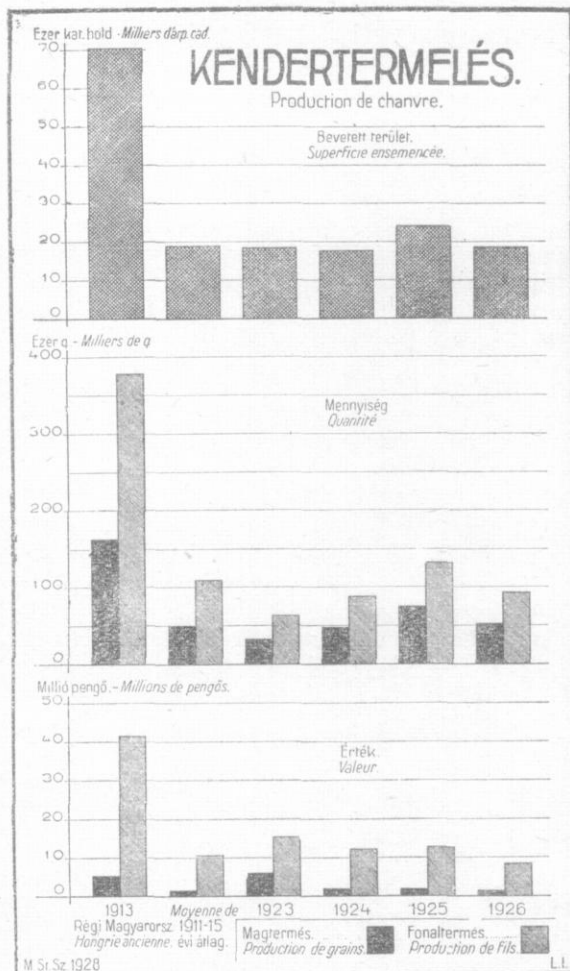
Pour la mise en oeuvre du chanvre, on n'a que des données très incomplètes; et on n'en a point sur l'industrie domestique et la petite industrie, ni sur les résultats des moulins à huile, se rattachant à celle-ci. Quant à l'industrie travaillant les graines de chanvre, on ne sait qu'en 1926, cinq fabriques d'huile ont mis en oeuvre 3394 q de graines de chanvre (6·3% de la production totale). On ne dispose des chiffres détaillés que sur la grande industrie mettant en oeuvre les fils. Il en ressort que la Hongrie avait en 1926 25 fabriques de ce genre, avec 2876 ouvriers et 7270 HP, contre 33 en 1913, dont le traité de Trianon n'avait laissé que 14 au pays, avec 2338 ouvriers et 2667 HP. Donc la force mécanique en a été augmentée de 172%, ce qui est un indice favorable, marquant un puissant progrès dans l'intensité de la fabrication de chanvre. Ces dernières années, le nombre des journées d'exploitation et de travail s'est également accru, ainsi que le salaire moyen, lequel dépassait en 1926 de 58 pengős celui de 1925.

*

A mezőgazdasági iparágak között a kenderfeldolgozóipar a békeévekben hazánkban elég jelentékeny volt, indokolt tehát, ha kutatásunk tárgyává tesszük, hogy a megváltozott viszonyok következtében a kendertermelés és a kendergyártás napjainkban milyen helyzetben van.

A kender termelésének viszonyaira nézve általában tájékoztat grafikonunk, amelyik az utóbbi évek eredményeit szembeállítja a háború előtti év hasonló eredményeivel. Mindjárt megállapíthatjuk, hogy a kender 1926. évi bevetett területe a régi Magyarország 1913. évi kenderrel bevetett területének mindössze 26·9%-át teszi ki. Magyarország összes területének a trianoni békekötés után tudvalevőleg 32·9%-a maradt meg, tehát a mostani terület kendervetése aránylag jobban csökkent, mint az ország területe.

Itt szükségesnek tartjuk megemlíteni még azt is, hogy a kendert hazánkban nemcsak mint főterményt, hanem mint



közöttest és szegélynövényt is elég nagy mennyiségben termelik. Számszerűleg kimutatva, 1926-ban a közöttesként termelt kendertermés eredménye az összes magtermésnek 3·7%-át, az összes fonaltermésnek 3·5%-át tette ki. Ez a fonalmennyiség lehet mondani a háziipar nyersanyaga, a gyáripar és kisipar szükségletét körülbelül fedezi a főterményként termelt kenderfonal. Megállapításainkban ezentúl csak a főterményként termelt kenderre vonatkozó adatokat fogjuk felhasználni, a táblázatok és a grafikon a közöttes kendertermelés adatait nem tartalmazzák.

A kenderrel mint főterménnyel bevetett terület a két utóbbi évben elemi csapások következtében — mint az I. számú tábla adatai mutatják — aránylag keveset szenvedett. 1926-ban ugyanis vetésterületének (3·4), 1927-ben mindössze 0·6%-a semmisült meg teljesen, 1926-ban az árvíz és a jég, 1927-ben pedig a fagy és az árvíz volt a főkárttevő.

A kender 1926. évi termelési viszonyaira és terméseredményeire, valamint

I. Az elemi csapások által teljesen megsemmisített kendervetésterület.

Superficie ensemencée en chanvre et totalement ruinée par les sinistres.

Országgrész Régions	Árvíz <i>Inondation</i>		Aszály <i>Sécheresse</i>		Fagy <i>Gelée</i>		Jég <i>Grêle.</i>		Rovar <i>Insectes</i>		Rozsda <i>Rouille</i>		Összesen <i>Total</i>	
	k a t. h o l d — a r p. c a d													
	1926	1927	1926	1927	1926	1927	1926	1927	1926	1927	1926	1927	1926	1927
Dunántúli dombos vidék — <i>Transdanubie</i>	60	—	2	—	—	35	16	—	47	—	2	—	127	35
Alföld — <i>Grandeplaine</i>	398	40	—	—	—	34	49	6	—	—	—	—	447	80
Északi dombos vidék <i>Nord</i>	64	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	—	66	3
Összesen — <i>Total</i>	522	40	2	—	—	69	65	9	47	—	4	—	640	118

az értékadatokra vonatkozólag törvényhatóságok szerinti részletezésben a II. sz. táblázat adatai tájékoztatnak. Az adatokból kitűnik, hogy a kendertermelés főfészke az Alföld, az ország összes kendervetésterületének ugyanis nem kevesebb, mint 55·8%-a az Alföldre esik. Ennél az aránynál is nagyobb a kendertermelésben az Alföld szerepe, ha a terméseredményekre vonatkozó adatokat vesszük szemügyre. Az 1926. évi kendermagtermésnek ugyanis 60·2%-a, a fonaltermésnek 57·7%-a az Alföldön termelt. Az egyes törvényhatóságok részvételi arányát nézve kimagaslik Csanád, Arad és Torontál vármegye, a főterményként vetett kender összterületének 13·6%-a erre a törvényhatóságra esik. A dunántúli dombos vidéken Tolna vármegye (9·3%), az északi dombos vidéken Borsod, Gömör és Kishont vármegye (4·6%) kendervetésterülete a legtekintélyesebb. Az eredményesség szempontjából a magtermésnél 4·8 q-ás átlagával Debrecen tj. város érte el a legnagyobb sikert, a leggyengébb volt viszont a kendermagtermés Borsod, Gömör és Kishont vármegyében, ahol a kat. holdankinti magtermés átlaga mindössze 1·8 q-át tett ki. A fonaltermés átlaga szintén Debrecenben (7·2 q) volt a legmagasabb, ellenben a legrosszabb volt ebből a szempontból Abauj-Torna vármegyében (3·8 q) az eredmény.

Igen érdekesek azok az adatok, melyek a kendermag- és a kenderfonaltermés értékére vonatkoznak. Már a grafikon adataiból is meg lehet állapítani, hogy hazánkban a kendermag és a kenderfonaltermésének értéke évről-évre állandóan kisebb lesz. Míg ugyanis 1923-ban a főterményként termelt kendermag- és fonaltermésének összértéke 21.638.640 pengő

tett ki, a következő évek folyamán fokozatos csökkenéssel az 1926. évben ez az összeg már 9.484.036 pengőre esett vissza, ami teljes 56·2%-os csökkenésnek felel meg. Szinte érthetetlen, hogy ilyen erős értékcsökkenés után az 1925. évi elég nagy vetésterületi növekedéstől eltekintve a kendervetésterület meglepő stagnálást mutat. Mert például az értékesítés elég nagy volt az utóbbi években egy másik kereskedelmi növényünkénél, a repcénél is. A repcetermés értéke 1923-tól 1926-ig ugyan csak 23·6%-kal csökkent, ennek megfelelően azonban itt a vetésterület is fokozatosan visszaesett, 1926-ban már 20·5%-kal kisebb volt a repcevetésterület, mint 1923-ban.

Érdekes minőségi különbségeket lehet a kenderfonal értékadataiból megállapítani, ha ezeket az értékadatokat törvényhatósági részletezésben vesszük szemügyre. Legfeltűnőbb, hogy Csanád, Arad és Torontál vármegyében termelt kenderfonal mennyisége ugyan 84·7%-kal több volt, mint a Békés vármegyében termelt kenderfonal, ennek dacára a kenderfonal beváltási ára itt 9·1%-kal kisebb volt, mint a kiváló minőségű kenderfonalat produkáló Békés vármegyében. Természetesen a kendermag értékadatainál ilyen kilengések nem fordulnak elő.

Kevés olyan gazdasági növényünk van, amelyiknek kat. holdankinti átlagos nyers hozama olyan magas lenne, mint a kenderé. Az 1926. évben ugyanis nem kevesebb, mint 505 pengő nyers bevétel jut egy kat. hold kenderrel bevetett területre, ha a kiadásokat legmagasabbra számítjuk, például 50%-ra, még akkor is elég tekintélyes volt az 1926. évben a kendervetés utáni tiszta jövedelem.

II. Kendertermelésünk az 1926. évben.
Production du chanvre de la Hongrie, en 1926.

Ország-rész jellegű gazdasági vidék, törvényhatóság <i>Régions, comitats, villes municip.</i>	Bevetett terület kat. holdakban <i>Superficie ensemencée, arp. cad.</i>	L. aratott terület kat. holdakban <i>Superf. récoltée, arp. cad.</i>	A mag-Product. de graines	A fonal-Product. de fils	A mag-Graines	A fonal-Fils	A mag-Graines	A fonal-Fils
			termés q	termés q	termés q	termés q	termés értéke P	termés értéke P
I. Dunántúli dombos vidék <i>Transdanubie</i>								
Baranya vm.	1.189	1.183	3.603	5.206	3.0	4.4	81.284	499.776
Pécs tjt.	—	—	—	—	—	—	—	—
Fejér vm.	420	415	1.045	1.666	2.5	4.0	27.170	129.948
Székesfehérvár tjt.	—	—	—	—	—	—	—	—
Győr, Moson és Pozsony vm. Győr tjt.	128	108	350	538	3.2	5.0	15.400	51.648
Komárom és Esztergom vm. Somogy vm.	240	240	617	1.352	2.6	5.6	27.148	129.792
Sopron vm.	712	712	2.226	4.096	3.1	5.8	55.205	420.413
Sopron tjt.	56	56	151	324	2.7	5.8	5.098	32.815
Tolna vm.	—	—	—	—	—	—	—	—
Vas vm.	1.738	1.689	4.081	8.553	2.4	5.1	81.620	684.240
Veszprém vm.	85	85	278	514	3.3	6.0	6.138	30.840
Zala vm.	370	324	898	1.459	2.8	4.5	21.983	107.149
Zala vm.	362	361	852	1.907	2.4	5.3	18.676	111.674
Összesen — Total	5.300	5.173	14.101	25.615	2.7	5.0	339.722	2,198.295
II. Alföld — Grande plaine								
Bács-Bodrog vm.	65	65	163	338	2.5	5.2	4.238	51.376
Baja tjt.	—	—	—	—	—	—	—	—
Békés vm.	1.632	1.568	4.734	8.286	3.0	5.3	114.752	1,032.767
Bihar vm.	1.302	1.247	3.676	5.378	3.0	4.3	87.048	494.776
Csanád, Arad és Torontál vm. Csongrád vm.	2.555	2.555	8.715	15.302	3.4	6.0	195.216	938.931
Hódmezővásárhely tjt.	1.251	1.251	4.001	6.216	3.2	5.0	128.032	721.056
Szeged tjt.	190	190	476	760	2.5	4.0	15.232	85.120
Hajdu vm.	4	4	12	16	3.0	4.0	384	1.920
Debrecen tjt.	22	19	54	92	2.8	4.8	1.287	7.360
Jász-N.-Szolnok vm.	80	80	385	575	4.8	7.2	10.626	50.600
Pest-P.-S.-Kiskun vm.	324	324	863	1.596	2.7	4.9	22.299	127.680
Budapest szfv.	748	651	1.981	3.727	3.0	5.7	50.238	298.160
Kecskemét tjt.	—	—	—	—	—	—	—	—
Szabolcs és Ung vm.	2	2	6	10	3.0	5.0	154	880
Szatmár és Bereg vm.	1.275	1.227	3.888	6.270	3.2	5.1	90.202	512.635
Szatmár és Bereg vm.	1.022	842	2.400	4.703	2.9	5.6	55.680	384.517
Összesen — Total	10.472	10.025	31.354	53.269	3.1	5.3	775.388	4,707.778
III. Északi dombos vidék <i>Nord</i>								
Abaúj-Torna vm.	595	594	1.302	2.257	2.2	3.8	26.248	162.504
Borsod, Gömör és Kishont vm. Miskolc tjt.	857	808	1.435	3.138	1.8	3.9	34.440	225.936
Heves vm.	1	1	2	4	2.0	4.0	48	288
Nógrád és Hont vm.	601	598	1.740	3.221	2.9	5.4	41.761	386.520
Zemplén vm.	707	695	1.430	3.676	2.1	5.3	33.854	423.769
Zemplén vm.	251	250	733	1.219	2.9	4.9	21.286	106.199
Összesen — Total	3.012	2.946	6.642	13.515	2.3	4.6	157.637	1,305.216
Mindössze — Total général	18.784	18.144	52.097	92.399	2.9	5.1	1,272.747	8,211.289

A kendertermelés fellendülése már csak azért is igen fontos gazdasági érdek lenne, mert azonkívül, hogy egy jelentős mezőgazdasági iparágunkat látja el hazai termésű nyersanyaggal, a kendertermelvények a külkereskedelmi forgalomban kiviteli többlettel javítják kereskedelmi

mérlegünket. A kender 1926. évi külkereskedelmi forgalmára vonatkozó összefoglaló adatokat a III. számú táblában mutatjuk be. A kimutatás végeredményéből megállapíthatjuk, hogy a kendertermelvények 1926. évi kivitele súly szempontjából 67.9%-kal, érték szempontjából 21.4%-kal

III. A kender külkereskedelmi forgalma 1926-ban

Commerce extérieur du chanvre. en 1926.

A kenderféséség megnevezése <i>Désignation des articles</i>	Behozatal <i>Importations</i>		Kivitel <i>Exportations</i>	
	men- nyiség <i>quantité</i> q	értéke <i>valeur</i> P	men- nyiség <i>quantité</i> q	értéke <i>valeur</i> P
Kenderfonál — <i>Fils de chanvre</i>	1.331	541.942	3.975	1,113.046
Kenderkóró — <i>Tiges de chan- vre</i>	1.210	5.793	8.035	56.767
Kender, törve, tiltva, gere- benezve — <i>(chanvre broyé, teit é et. carde</i>	18.455	2,231.271	6.637	998.627
Kenderkoc — <i>Etoupe de chanvre</i>	7.068	468.034	17.080	1,402.944
Kendermag — <i>Graines de chanvre</i>	1.645	54.000	14.160	437.000
Összesen : — <i>Total :</i>	29.709	3,301.040	49.887	4,008.344

multa felül a behozatalt. A végeredménytől eltekintve, az egyes fésések közül erős kiviteli többletünk van a kenderfonalból, a kenderkóróból, a kenderkócból, ellenben a tört, tiltott és gerebenezett kenderből igen nagy volt a behozatali többlet, ami azt mutatja, hogy a kendertermelés növekedése esetében iparunk a mutatózó termelési többletet még elég nagy mértékben fel tudná használni.

Ami a kender külforgalmában származási, illetőleg rendeltetési szempontból az egyes országok szerepét illeti, a kenderfonalnál a behozott mennyiség 32·9%-a Olaszországból, 30·5%-a Cseh-Szlovákiából és 24·9%-a Ausztriából származott. A kivitt kenderfonalnak viszont 21·7%-a Görögországba, 19%-a a Sz. H. Sz. államba, 18·3%-a Cseh-Szlovákiába, 15·9%-a Németországba és 15·8%-a Romániába ment. A kenderkóró egész mennyiségét a Sz. H. Sz. államból hozták be, míg itt a kivitelben jóformán egyedül Románia volt érdekelve, ahova a tőlünk kivitt kenderkóró 98·1%-a irányult. A tört, tiltott és gerebenezett kender behozatalában szintén a Sz. H. Sz. állam játsza a főszerepet, az összes behozott mennyiségnek ugyanis 82%-a az említett országból, 13·9%-a pedig Olaszországból került hozzánk. A kenderkóc behozatalában ismét a Sz. H. Sz. állam áll az előtérben, az összes behozott

mennyiség 89·9%-a innen származik. A kivitt kenderkóc mennyiség 20·6%-a Németországba, 20·5%-a Svájcba, 15·7%-a Cseh-Szlovákiába és 14·1%-a Belgiumba ment. Végül ami a kendermag külforgalmát illeti, a behozatalnál megint csak a Sz. H. Sz. államról lehet megemlíteni, az 1926-ban külföldről hozzánk került kendermagmennyiség 99·8%-a innen került hazánkba. A kendermagkivitelnél viszont Cseh-Szlovákia piacai vették fel a kivitt tekintélyes magmennyiség 29·1%-át, utána következnek Németország (27·3%), Ausztria (23·6%) és Svájc (14%). Mellesleg jegyezzük meg, hogy a kendermagkülforgalom az 1927. évben — szemben az előző évek adataival — a már rendelkezésre álló adatok szerint meglehetősen csökkent, a behozatal értéke ugyanis az 1927. évben 24·7%-kal, a kivitel értéke pedig 36·0%-kal kisebb volt, mint a megelőző évben.

A kendertermékeket feldolgozó gyáraink fontosabb üzemi eredményeit illetően, sajnos, csak a fonalfeldolgozógyár-
ipar főbb eredményeit tárgyalhatjuk, mert a fonalfeldolgozó háziiparra, valamint a kisiparra (pl. kötélverőiparra) vonatkozólag statisztikai adatokkal egyáltalában nem rendelkezünk. Ugyancsak hézagosa az azok a statisztikai adatok is, amelyek a kendermag ipari feldolgozására vonatkoznak, itt megfelelő adatok hiányában többet nem tudunk megállapítani, mint azt, hogy az 1926. év folyamán mindössze öt olajgyár állított elő kendermagból olajat. Ez az öt gyár is csak 3.394 q kendermagot dolgozott fel, ez a mennyiség pedig, még a közöttek termelést is figyelembe véve, az összes kendermagtermésünknek csak 6·3%-át teszi ki. Nincs adatunk arról sem, hogy a nem gyárjellegű olajütőmalmaink mennyi kendermagot dolgoznak fel. Valószínűleg nem tévedünk, ha azt állítjuk, hogy a vetőmagszükségletet, a kiviteli többletet és fenti mennyiséget leszámítva, a többi rendelkezésre álló kendermagot mind ezek a kisipari jellegű olajütőmalmok dolgozták fel.

A kenderfonal feldolgozását végző kendergyár iparra vonatkozó adatok, mint a IV. számú tábla adataiból is látszik, az utolsó években meglehetősen állandóság mellett bizonyítanak. Ez az állandóság azonban csak az előzetes igen nagyfokú előretörés után következett be. Ennek az előretörésnek megvilágítására teljesen elegendő, ha felemlítjük, hogy az 1913. évben az akkori Magyarországon 33 kenderfel-

IV. A kendergyártás főbb eredményei 1925 és 1926-ban.

Résultats principaux de la grande industrie chanvrière, en 1925 et 1926.

Év Année	Az ipartelepek — Eta- blissemens industriels		Egy ipartelepre esett átlag üzem- nap — Proportion moyenne des jours de travail pour un éta- blissement industriel	Munkanapok száma — Nombre des journées de travail	Egy munkásra esett átlag munka- nap — Proportion moyenne des jours de travail pour un ouvrier	Munkáslétszám október hó 1-én — Effectif de ouvriers au 1-er octobre			Átlagos évi munkáslétszám — Effectif moyen annuel des ouvriers	Munkabérek és tiszt- viselői fizetések címén kifizetett összeg Salaires et appointe- mens payés	Ebből a munkásoknak jutott — Dont aux ou- vriers	Egy munkás átlagos évi keres- ménye pengőben — Revenu annuel moyen d'un ouvrier, en pengős
	száma — nombre	Az üzemnapok — Jour- nées de travail				férfi — hommes	nő — femmes	együtt — ensemble				
1925	23	5.861	255	711.490	268	1.293	1.199	2.492	2.650	2.464	2.025	765
1926	25	6.358	254	770.563	268	1.440	1.436	2.876	2.878	2.850	2.366	823

Év Année	Az erőgépek lóerőszáma Nombre des HP des machines génératrices, avec source d'énergie		Szénfogyasztás métermázsák- ban — Consommation de charbon, q	A termelésnél felhasznált Valeur en milliers de pengős		A z előállított összes iparcikkek értéke — Valeur des articles produits	
	saját propre	idegen étrangère		nyersanyagok (fel- gyártmányok, gyárti- mányok, üzemi segédanyagok) — des matières premières (demi-produits, objets fabriqués, matières auxiliaires)	tüzelő- és világító- anyagok — des com- bustibles et matières d'éclairage	ezer pengőben — en milliers de pengős	az összes termelési érték %-ában — en % de la valeur totale de la production
1925	6.800	48	96.782	10.674	349	16.905	0.9
1926	6.888	384	89.906	8.478	374	16.436	0.8

dolgozógyár volt és ha ezt az 1913. évi gyárlétszámot a mai Magyarország területére átszámítjuk, kiderül, hogy a 33 kenderfeldolgozógyárból a mai területre mindössze 14 gyár került 2.338 munkással és 2.667 lóerőre berendezett gépfelszereléssel. A háború és a forradalmak után azonban rövidesen 23 kenderfeldolgozógyárunk volt, 1926-ban pedig már 25 ilyen gyárunk működött 2.876 munkást foglalkoztatva, 7.270 lóerőre berendezett gépfelszereléssel. Legfeltűnőbb a gépek lóerőnagyságának kerek 172%-os emelkedése, olyan jel ez, amelyikből legjobban lehet következtetni a kendergyártás intenzívitásának hatalmas fejlődésére. Kedvező jel továbbá az üzemnapok és a munkanapok számának elég szép emelkedése és szociális szempontból ki kell emelnünk azt is, hogy egy munkás átlagos keresete 1926-ban 58 pengővel meghaladta az 1925. évi átlagos keresetet.

A felsorolt adatokból végeredményképpen megállapíthatjuk, hogy a kendertermelés a multhoz viszonyítva hazánkban egy kissé visszaesett, a kendertermelvények külforgalmi adatai azonban kiviteli többletről tanuskodnak. A kenderféleségek gyártási feldolgozása határozottan fellendült. Gyáraink mind több és több

nyersanyagot fogyasztanak, ezt a többletet pedig sem a termelési eredmény, sem nagyobb arányú behozatal nem biztosíthatta, ezt a gyárak csak azért szerezhették be, mert az utóbbi években a kenderfeldolgozó házi- és kisipar hazánkban valószínűleg visszafejlődött. A külkereskedelmi mérleg vonatkozó aktivitásának és a gyárak megfelelő nyersanyag ellátottságának csakis ez a visszafejlődés lehet a magyarázata, ezt a feltevést támogatja különben még az a tény is, hogy a békekötés után éppen azokat a területeket veszítettük el, ahol a kenderfonál házi feloldozása (Északmagyarország, Erdély, stb.) a legkiterjedtebb volt. A megmaradt terület legnagyobb részén a termelt kendent a lakosság nem dolgozza fel, hanem a tört és tiltott kenderszálakat mint nyersanyagot a gyárak vásárolják össze. Ha a kendertermelés a mostani stagnálás után esetleg erősebb tempóban ismét megindul és a gyárak a rendelkezésre álló nyersanyagot nem veszik egész mennyiségben át, az őstermelő lakosság bizonyára megint vissza fog térni az abba hagyott háziipar folytatására és legalább saját fehérnemű- és zsané szükségletét az annak idején Európa-szerte ismeretes házi szóttással fogja ki-elégíteni.

Sajóhelyi István.